

RIKSDAGENS SVAR 313/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till familjevårdslag

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till familjevårdslag (RP 256/2014 rd).

Beredning i utskott

Social- och hälsovårdsutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (ShUB 48/2014 rd).

Beslut

Riksdagen har godkänt följande uttalande:

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp vilka konsekvenser familjevårdslagen har dels för olika befolkningsgrupper och olika former av familjevård, dels för kostnadsutvecklingen i kommunerna.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Familjevårdslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att trygga familjevård under familjeliknande förhållanden utifrån den vårdbehövandes behov.

Målet med familjevården är att ge den som är i familjevård möjlighet till vård under hemliknande förhållanden och till nära människorelationer samt att främja personens grundtrygghet och sociala relationer.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på vård av eller annan omsorg om en person under en del av dygnet el-

ler dygnet runt i familjevårdarens privathem eller i den vårdbehövandes hem.

Om inte annat bestäms gäller det som i denna lag föreskrivs om familjevård även professionell familjevård som ges i professionella familjehem med stöd av tillstånd enligt 7 § i lagen om privat socialservice (922/2011).

3 §

Familjevård

Familjevård är vård av eller annan omsorg om en person under en del av dygnet eller dygnet runt i familjevårdarens privathem eller i den vårdbehövandes hem. Kommunen eller samkommunen ska ingå ett uppdragsavtal med familjevårdaren eller avtal om ordnande av familjevård med en producent av privat familjevård.

4 §

Professionell familjevård

Professionell familjevård är familjevård som ges i professionella familjehem med stöd av tillstånd enligt 7 § i lagen om privat socialservice.

5 §

Förhållandena i familjehem

Ett familjehem ska till sina sanitära och övriga förhållanden vara lämpligt för den vård som ges där. Vid prövning av om ett familjehem är lämpligt ska särskild vikt fästas vid de mänskliga relationerna i familjehemmet samt vid vilka möjligheter familjevårdaren har att i enlighet med vad som är bäst för den som placeras i familjevård beakta och tillgodose behoven hos denna person. Dessutom ska det utredas om de övriga medlemmarna i familjehemmet godtar den som placeras i familjevård och om personen kan få en jämbördig ställning i förhållande till de övriga medlemmarna i familjehemmet. Ett familjehem ska även i fråga om uppbyggnad, utrymmen och utrustningsnivå lämpa sig för familjevård.

6 §

Familjevårdarens behörighet

Personer som med hänsyn till sin utbildning, sin erfarenhet eller sina personliga egenskaper är lämpliga att ge familjevård kan godkännas som familjevårdare.

Innan ett uppdragsavtal enligt 10 § ingås ska den som har för avsikt att arbeta som familjevårdare genomgå den förberedande utbildning som arbetet kräver. Av särskilda skäl kan personen genomgå förberedande utbildning senast ett år efter placerandet.

Inom professionell familjevård krävs utöver det som föreskrivs i 1 mom. att det finns minst två familjevårdare, varav åtminstone den ena av dem som deltar i vården och fostran har lämplig utbildning för uppgiften och tillräcklig erfarenhet av att arbeta med vård och fostran.

7 §

Antalet personer som vårdas i familjehem

I familjehem får högst fyra personer vårdas samtidigt, inberäknat de barn under skolåldern och andra personer i behov av särskild vård eller omsorg som bor i samma hushåll som vårdaren.

8 §

Antalet personer som vårdas i professionella familjehem

I professionella familjehem får samtidigt vårdas högst sju personer, om det på vårdstället bor minst två personer som svarar för vården, fostran eller den övriga omsorgen i familjehemmet. Av de sistnämnda ska åtminstone den ena ha den behörighet som anges i 6 § 1 mom. och den andra den behörighet som anges i 3 mom. I det maximala antalet inkluderas barn under skolåldern och andra personer i behov av särskild vård eller omsorg som bor i samma hushåll.

9 §

Avvikelse från antalet personer som vårdas

Om det är fråga om vård av syskon eller medlemmar av samma familj, får det i ett familjehem eller professionellt familjehem samtidigt vårdas fler personer än vad som anges i 7 och 8 §.

Av särskilda skäl kan undantag göras från det maximiantal vårdtagare som enligt 7 och 8 § får vårdas samtidigt. Som särskilda skäl anses främst det fall där det i familjevård samtidigt vårdas endast myndiga personer vars umgänge sinsemellan och arten av deras placering i familjevård i förening med deras funktionsförmåga och vårdbehov gör en avvikelse från maximiantalet möjlig.

Antalet personer som vårdas ska dock ställas i relation till antalet familjevårdare, den vård och fostran som personerna behöver samt verksamhetens natur.

10 §

Uppdragsavtal

I det uppdragsavtal som ingås mellan en familjevårdare och kommunen eller samkommunen ska parterna komma överens om

1) storleken och utbetalningen av arvudet till familjevårdaren,

2) ersättande av kostnaderna för familjevården och inledandet av vården samt om utbetalningen av de dispositionsmedel som kalendermånadsvis betalas till den som är i familjevård,

3) ersättning för de särskilda kostnader som följer av individuella behov hos den som är i familjevård,

4) vårdens beräknade längd,

5) familjevårdarens rätt till ledighet, genomförandet av ledigheten samt betalning av arvode och ersättning för kostnader under ledigheten,

6) förberedelse, handledning och utbildning för familjevårdaren och hur dessa ska genomföras,

7) uppsägning av uppdragsavtalet,

8) vid behov om andra omständigheter som gäller familjehemmet och familjevården,

9) samarbetet mellan kommunen och familjevårdaren.

Uppdragsavtalet ska ses över på grund av ändringar som gäller vårdens varaktighet eller innehåll samt också annars om det finns skäl till det.

Den som ingått uppdragsavtal enligt denna lag står inte i ett sådant anställningsförhållande som avses i 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001) till den kommun eller samkommun som har ingått avtalet.

11 §

Avtal om ordnande av familjevård

I det avtal om familjevård som ingås mellan kommunen eller samkommunen och en producent av privat familjevård ska parterna komma överens om

1) den ersättning som betalas för familjevården,

2) utbetalningen av de dispositionsmedel som kalendermånadsvis betalas till den som är i familjevård,

3) ersättning för de särskilda kostnader som följer av individuella behov hos den som är i familjevård,

4) vårdens beräknade längd,

5) förberedelse, handledning och utbildning för familjevårdaren och hur dessa ska genomföras,

6) uppsägning av avtalet,

7) vid behov om andra omständigheter som gäller familjevården.

Avtalet om familjevård ska ses över på grund av ändringar som gäller vårdens varaktighet eller innehåll samt också annars om det finns skäl till det.

12 §

Uppsägning och hävning av uppdragsavtal

Om inte något annat har överenskommit i ett uppdragsavtal, kan avtalet sägas upp så att det upphör att gälla två månader efter uppsägningen.

Om familjehemmet eller den vård som ges där vid tillsynen konstateras vara olämpliga eller bristfälliga, ska den kommun eller samkommun som svarar för ordnandet av vården försöka se till att bristen avhjälpas. Om bristen inte avhjälpas inom utsatt tid eller inte kan avhjälpas utan oskäligt besvär eller inom en skälig tid, kan uppdragsavtalet hävas omedelbart.

13 §

Rätt till ledighet

Om inte något annat har överenskommit i uppdragsavtalet, ska kommunen eller samkommunen ordna möjlighet för familjevårdaren till en ledighet vars längd är en vardag för varje kalendermånad under vilken vårdaren med stöd av uppdragsavtalet har arbetat minst 14 dygn som familjevårdare.

Den kommun eller samkommun som svarar för ordnandet av familjevården ska se till eller vid behov lämna sådant bistånd att den som är i

familjevård tillhandahålls ändamålsenlig vård under den tid familjevårdarens ledighet varar.

14 §

Avlösarservice under familjevårdarens ledighet och annan frånvaro

Kommunen eller samkommunen kan ordna den avlösarservice som behövs under familjevårdarens ledighet eller annan tillfällig frånvaro genom att med en person som uppfyller kraven i 6 § ingå ett uppdragsavtal där personen förbinder sig att ge vården i familjevårdarens hem eller i den vårdbehövandes hem. Avlösningen kan ordnas på detta sätt, om familjevårdaren samtycker till det och om arrangemanget kan anses förenligt med den vårdbehövandes bästa.

I det uppdragsavtal som ingås med en avlösare ska parterna

1) komma överens om beloppet och utbetalningen av vårdarvode till avlösaren,

2) vid behov komma överens om ersättning för de kostnader som avlösaren orsakas,

3) komma överens om uppdragsavtalets giltighetstid,

4) vid behov komma överens om andra frågor som gäller den vård som avlösaren ger.

Avlösaren står inte i anställningsförhållande till den kommun eller samkommun som har ingått avtalet. På utbildning och stöd som ordnas för avlösare tillämpas 15 § och på den sociala tryggheten för avlösare tillämpas 20 §.

15 §

Utbildning och stöd

Den kommun eller samkommun som svarar för ordnandet av familjevården ska på det sätt som antecknas i uppdragsavtalet se till att familjevårdaren får den förberedelse, handledning och utbildning som behövs och att den som har för avsikt att arbeta som familjevårdare får förberedande utbildning. För att ordna det stöd som behövs under familjevården ska en ansvarig arbetstagare utnämnas för familjevårdaren för varje vårdbehövande. Familjevårdaren ska ges till-

räcklig möjlighet att få stöd och möta den ansvariga arbetstagaren.

16 §

Vårdarvode

Om inte något annat har överenskommit i uppdragsavtalet har familjevårdaren rätt att få arvode för vården (*vårdarvode*). Vårdarvode är minst 686,25 euro per kalendermånad per person i familjevård. Vårdarvodets storlek ska fastställas med beaktande av personens vårdtyngd och verksamhetens natur.

Vårdarvode betalas inte för familjevårdarens egna barn under 18 år. Vårdarvode kan av särskilda skäl enligt överenskommelse även betalas till ett belopp som understiger minimibeloppet enligt 1 mom.

När vården av och omsorgen om ett barn i stället för genom placering utom hemmet har ordnats hos någon annan än de biologiska föräldrarna genom att vårdnaden vid sidan av eller i stället för dem genom ett beslut anförtros någon annan person på basis av en kartläggning av barnets närstående nätverk, ska till den som vårdar barnet betalas vårdarvode enligt denna lag, kostnadsersättning enligt 17 § och startersättning enligt 18 §.

Det belopp på vårdarvode som anges i 1 mom. och som fastställs i uppdragsavtalet ska justeras kalenderårsvis med den lönekoeficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006).

17 §

Ersättning för kostnader

Till familjevårdaren betalas ersättning för de faktiska kostnaderna för vård och underhåll av en person i familjevård (*kostnadsersättning*), dock minst 410,66 euro per person i familjevård per kalendermånad, om inte något annat har överenskommit i uppdragsavtalet. Kostnadsersättningens minimibelopp kan även sänkas, om det finns särskilda skäl för det.

Kostnadsersättningen täcker de normala utgifterna för den som är i familjevård i fråga om mat, boende, fritidssysselsättningar, personliga behov och annat underhåll samt de normala hälsovårdskostnader som inte ersätts med stöd av annan lagstiftning. Dessutom omfattar kostnadsersättningen sådana dispositionsmedel som enligt barnskyddslagen (417/2007) ska ställas till barnets eller den unga personens eget förfogande då han eller hon placeras i familjevård med stöd av den lagen.

Utöver kostnadsersättningen ersätts familjevårdaren för sådana särskilda kostnader för terapi och hälsovård som beror på de individuella behoven hos den som är i familjevård samt sådana särskilda studiekostnader för ett barn eller en ung person under 21 år i familjevård som inte ersätts enligt annan lagstiftning.

Utöver de kostnader som avses i 2—4 mom. kan ersättning betalas för särskilda kostnader för semester och särskilda fritidssysselsättningar eller för utrustning som fritidssysselsättningen kräver och för andra särskilda fortlöpande kostnader eller engångskostnader för den som är i familjevård.

18 §

Startersättning

Till familjevårdaren betalas ersättning för de behövliga kostnaderna för inledandet av vården (*startersättning*) till ett belopp av högst 2 916,43 euro per person i familjevård.

19 §

Indexbindning

Beloppen av de kostnadsersättningar som nämns i 17 och 18 § samt som fastställts i uppdragsavtalet ska justeras kalenderårsvis från och med ingången av året i enlighet med den årliga ändringen av levnadskostnadsindex för oktober det föregående året (oktober 1951=100).

20 §

Social trygghet

Bestämmelser om pensionsskyddet för familjevårdare i uppdragsförhållande finns i lagen om kommunala pensioner (549/2003).

Bestämmelser om olycksfallsförsäkring för familjevårdare finns i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

21 §

Anmälningsskyldighet

Familjevårdaren är skyldig att anmäla förändringar i familjevården till den ansvariga arbetstagaren i den kommun som placerat den vårdbehövande och till den kommun där familjehemmet finns.

22 §

Tillsyn

Den kommun som placerat den vårdbehövande ska se till att placeringen i familjevård genomförs enligt denna lag och att den vårdbehövande under den tid placeringen varar får den service och de stödåtgärder som behövs av den kommun där personen är placerad. Det ansvariga organet för socialvården i både placerarkommunen och i placeringskommunen får inspektera verksamheten på platsen för familjevård enligt denna lag samt de verksamhetsenheter och lokaler som används vid ordnandet av verksamheten när det finns grundad anledning att förrätta en inspektion. Lokaler som används för boende av permanent natur får inspekteras bara om det är nödvändigt för att säkerställa klientens ställning och behörig service.

En inspektion får förrättas utan förhandsanmälan. Inspektören ska ges tillträde till alla lokaler på platsen för familjevård. Protokoll ska föras över inspektionerna. Inspektören har rätt att ta fotografier under inspektionen.

Om familjehemmet eller den vård och fostran som ges där konstateras vara olämpliga eller bristfälliga, ska organet försöka avhjälpa bristen

med hjälp av styrning. Om bristen inte har avhjälpats inom utsatt tid ska organet se till att vården av den vårdbehövande ordnas på ett sätt som är förenligt med personens bästa och behov. Vid behov ska de vårdbehövande flyttas till ett annat vårdställe som svarar mot deras behov.

På tillsynen över servicen och på åtgärder för att avhjälpa brister som konstaterats i samband med tillsynen tillämpas i fråga om professionella familjehem och andra producenter av privat familjevård bestämmelserna i 4 kap. i lagen om privat socialservice.

23 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Trots 7 § får familjevård enligt ett avtal som ingåtts innan lagen träder i kraft efter ikraftträdandet fortsätta så länge som den vårdbehövandes vårdbehov förutsätter.

Genom denna lag upphävs familjevårdslagen (312/1992) samt i socialvårdslagen (710/1982) 25, 26 och 26 a §, sådana de lyder, 25 och 26 a § i lag 311/1992 och 26 § i lagarna 311/1992, 604/1996 och 923/2011.

I andra fall än de som avses i 2 mom. ska kommunen eller samkommunen vidta åtgärder för att revidera ett avtal om familjevård som har ingåtts innan lagen trätt i kraft så att det motsvarar denna lag senast tre månader efter den dag då lagen träder i kraft.

Lag

om ändring av 56 § i barnskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i barnskyddslagen (417/2007) 56 § som följer:

56 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

Ordnande av vård utom hemmet som familjevård

På familjevård tillämpas vad som föreskrivs i familjevårdslagen (/).

Lag

om ändring av 3 § i lagen om kommunala pensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om kommunala pensioner (549/2003) 3 § 2 mom. 1 punkten som följer:

3 §

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lagens tillämpningsområde

Pensionsskyddet omfattar också

1) familjevårdare som med ett medlemssamfund har ingått ett uppdragsavtal enligt 10 § i familjevårdslagen (/) (*familjevårdare*),

Lag

om ändring av 15 § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998) 15 § 2 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag 542/2012, som följer:

15 §

Löntagares premiebetalningsskyldighet

6) en familjevårdare som har ingått ett uppdragsavtal enligt 10 § i familjevårdslagen (/).

Trots vad som bestäms i 1 mom. är följande personer inte betalningsskyldiga:

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 2 § i lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012) 2 § 2 mom. som följer:

2 §

Tillämpningsområde och samband med annan lagstiftning

På de frågor som avses i 1 mom. tillämpas denna lag utöver det som föreskrivs om dem i

- 1) socialvårdslagen (1301/2014),
- 2) hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010),
- 3) lagen om stöd för närståendevård (937/2005),
- 4) familjevårdslagen (/),
- 5) lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987),

6) lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977),

7) lagen om missbrukarvård (41/1986),

8) mentalvårdslagen (1116/1990),

9) lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000),

10) lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992),

11) lagen om privat socialservice (922/2011),

12) lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990).

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 4 § i lagen om privat socialservice

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om privat socialservice (922/2011) 4 § 3 mom. som följer:

4 §

Verksamhetsbetingelser

På personaldimensioneringen och behörighetsvillkoren för personalen tillämpas i fråga om familjehem 6 § i familjevårdslagen (/) och i fråga om barndagvård vad som föreskrivs i 5 § i

lagen om barndagvård (36/1973) och med stöd av den paragrafen. På det minsta antalet anställda i anstaltsvård inom barnskyddet tillämpas 59 § i barnskyddslagen (417/2007) och på behörighetsvillkoren för personalen 60 § i den lagen.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag
om ändring av 61 § i socialvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i socialvårdslagen (1301/2014) 61 § 2 mom. som följer:

61 §
Ikraftträdande

27 e, 40 och 41 § samt 5 och 8 kap. förblir dock i
kraft.

Genom denna lag upphävs socialvårdslagen
(710/1982). Den upphävda lagens 2 kap., 27 d,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 6 mars 2015